

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Macherentini Societatis Iesv Theologi,
Explanatio Catechismi Catholici**

Macherentinus, Johannes

Colon., 1612

De Inferno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39397

DE INFERNO.

*Inter omnia quæ mundus habet admiranda & ob
stupescenda, quodnam tibi maximè omnium,
admiratione & stupore dignum
videtur?*

QUOD homo Christianus, vera fide & religione imbutus, cū firmissimè credat acerbissimos cruciatus apud inferos sceleratis propositos, illos tamen non solum pertimescat, non expendat, non cogitet, non pili faciat, verum etiam ac si infernus nullus esset, innumeris flagitijs Dei maiestatem lædat, sibi que iram ac vindictam thesaurizare non vereatur.

Si magistratus capite sanxisset, ne quis ciuitatis portas egrederetur, & ad portas certos homines constituisset, qui & egredientium nomina in tabulas referrent, & singulis simul atque egressi essent, laqueū, quo paulò post suspendendi essent, seponerent, is qui lege spreta exiisset, reuersus in ciuitatem nonne vehementer metuere haberet, ne quam primum ad supplicium abriperetur? nonne ipsas portas horreret, omniaque inspecta haberet, quæ à quocunque gererentur? & tu miser, & insipiens, non metuis, ne te æterna gehennæ flamma absorbeat?

Quid

*Quid horrescam supplicium post longa secula,
vel fortè nunquam infligen-
dum?*

An te immunem putas, quia differtur supplicium? simulatque tu peccatum mortale vel vnicum admisisti, expungitur de libro vitæ nomen tuum, referturque in albo damnatorum; tibi verò pro magnitudine numeroque peccatorum collocatur sedes in inferno; tantummodo expectatur in horas mandatum diuinum, vt illuc deferaris; quod mandatum frequenter subitò & à Deo datur, & à Dæmonibus perficitur. Sæpè multi vel in suis libidinibus deliciantur, vel in conuiujs splendidè epulantur, vel in alijs lèdendis & trucidandis occupantur, vel in rationibus putandis, & re familiari constituenda, & amplificanda distinentur, cum ecce subita morte oppressi, prius se in inferno positos, quam sentiant se ea deseruisse, quæ tanta contentione tractabant: Exempla nō defunt, in veteri & nouo testamento. *Ducunt* (inquit Propheta) *in bonis dies suos, & in pun-* *Iob. 21.* *cto ad inferna descendunt*; In puncto ait, hoc est, dum putant se in delicijs adhuc agere, ecce apud inferos agunt.

*Quid est quod maximum omnibus timorem
meritò incutiat?*

**Damnatorum multitudo. Si centum ho-
mini-**

minibus, qui pontem transituri essent, quidam certo prædiceret, fore, vt illorum vnus de ponte, in flumen delapsus mergeretur, nonne quisque diligentissimè circumspiceret, & caueret, ne vel ad marginem propius accederet, vel ibi pedem poneret, vbi minus firmus pons esse videretur? Quid si verò Imperator vi occupata ciuitate, per præconem ediceret, de numero ciuium trecentos esse graui supplicio afficiendos, nonne sibi metueret, quem alicuius in principem delicti conscientia vrgeret? Atqui scriptura sacra, quoties de inferni pœnis meminit, non vni, non trecentis minatur, sed certissimè clarissimèq; enunciat, maximam hominum partem ad inferos descensuram. *Intrate* (ait

Matt. 7. Dominus) *per angustam portam, quia lata porta & spaciofa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam: & quasi admirans eorum qui salui futuri sunt paucitatem.*

Ibidem. *Quam angusta inquit porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam:*

Matt. 20. *& alibi multi sunt vocati, pauci verò electi.*

Item. *Quis putas est fidelis seruus & prudens,* quasi dicat, estne quispiam fidelis & prudens? tanta quippe est raritas eorum, vt cum impiorum multitudine collati, vix numerum constituent: & quidem tantæ sunt pœnæ inferorum, vt si vnus ex tota ho-

hominum vniuersitate eas subiturus esset, meritò vnusquisque nostrum, ne ipse forsitan vnus ille esset, metuere deberet. Nunc autem cum ex diuinis literis planissimè cōstet, innumerabilem fore damnatorū multitudinem, cur non metuimus? Cum Dathan & Abiron, diuina iustitia ita exigente, viuos terra dehisceret, populus timore perculsus, idem sibi euenturum metuebat.

Est ne magna stultitia eorum, qui hac non perpendunt, nec à peccatis, hoc est inferni via desistunt?

Stultitia? Imo & insania. Gallinæ & alia eiusmodi animalia, cum vident ex suo grege, quippiam comprehensum occidi, in fugam se conijciunt; At multi Christianorum tametsi non ignorent, quam plurimos æternis supplicijs mactari, qui minoribus paucioribusque quam ipsi, peccatis, diuinam legem violauerunt, non verentur tamē peccata peccatis cumulare, nullo metu nulla reuerentia, nullo pudore. Diues ille, de *Luc. 16.* quo in Euangelio, aliena non rapuit, suis fuit vsus, & quos in extremo iudicio Christus sempiternis flammis addicet, non alterius accusabuntur, quā quod sua cum pauperibus communia non habuerint. Tu verò, *Matt. 23o* qui nullum peccati genus prætermittis, quo animo esse deberes? Vnicum peccatū mortale

tale meretur gehennam, & tu, qui nouis
 quotidie criminibus, diuinum numen irri-
 tas, atque laceffis non metuis? Non metuis
 inquam, tu qui velis (vt aiunt) equisque ad
 inferos properare videris, & nihil aliud age-
 re, nihil moliri, nihil cogitare, quam vt igne
 inuenias quam maximum & acerbissimum,
 maiores enim passim labores atque molestie
 pro supplicijs æternis, ab impijs, quam pro
 gloria sempiterna à pijs suscipiuntur. Igitur
 qui tanta contentione ad infernum curris,
 hic subsiste, obsecro paulisper, & quæ sedes
 inferorum sit, qui ciues, quæ leges, qui mo-
 res ex sacris literis accipe: quibus lectis at-
 tenteque consideratis, si placebit conditio,
 progredere vt cœpisti, si verò displicebit, ali-
 am tibi viuendi rationem suscipiendam esse
 persuade.

Quo in loco infernus est?

Age qui tibi amplissima ædificas in hoc
 mundo palatia, laxas habitationes, & loca a-
 prica, hortos camposque amænos, vbi de-
 gas, spatieris, venationem exerceas, corpul-
 que & animum recrees; qui domum con-
 iungis domui, & agrum agro copulas, qui
 pro limitibus & possessionibus pacem violas,
 charitatem lædis, & pugnas bellaque susci-
 tas; attende quid de inferorum sedibus scri-
 ptura loquatur.

Anti-

Antequam vadam (inquit Iob) & non reuertar ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine, terram miserie & tenebrarum, vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Isaias verò, preparata est (inquit) ab heri Tophet (id est gehenna) à Rege preparata: profunda & dilatata, nutrimenta eius ignis; & ligna multa, flatus Domini sicut torrens sulphuris, succendens eam. Si quod est verissimum, tu verum esse credis, nec iota vnum, nec apicem in scripturis suo momento carere, admirabiles poteris hic, horribilesque inferni proprietates mente contueri. Imaginare: Primò puteum in maximam altitudinem depressum, atque ad eò ad ipsas inferorum sedes penetrantem, qualis in Apoca. Diuo Iohannis Apostolo visus fuit; in eum te cogita magno impetu præcipitem dari: hoc enim peccatoribus omnibus euenturum idem Apostolus, quando vidit lapidem grandem molarem, ab Angelo forti mitti in mare & audiuit; Hoc impetu mittetur Babylon ciuitas illa magna, (hoc est cætus omnium iniquorum) & ultra iam nõ inuenietur. Non enim carpento impositus, suauiter eò veheris, sed quemadmodum Dathan & Abyron, horribiliter raptaberis, iactaberis, præcipitaberis.

Secundò post tam horrendum descensum & iactationem, cogita regionem vastam, latam, spaciosam, quæ omnibus illis

Gg conti-

continendis sufficiat, quotquot in omni memoria fuerunt, sunt, & erunt flagitiosi, & gehenna digni homines. Est porrò regio illa tenebris & atra caligine horrida, neque Lunæ neque Solis luce illustrata; nam peccatorem ad inferos deportatum, scribit Propheta, non visurum lumen in æternum; à quibus tenebris infernus nomen inuenit, tenebrarum exteriorum. *Mittite* ait scriptura *eum in tenebras exteriores*: vt qui hætenus mentem habuit internis tenebris obscuratam, iam etiam externis tenebris inuoluatur.

Tertiò habent verò tenebræ istæ admixtam caliginem mortis, hoc est, fumum quædam pestilentissimum, ita obscurum, vt in Apocalypsi visus sit ipsi soli, quasi noctem quandam offundere, & ita noxium, vt umbra mortis & caligo mortis, id est, mortifera à Prophetis appellatur?

Quartò, exhalat præterea odorem longè grauissimum, sulphuris inquam, excrementorum, & omnis generis sordium; *pluet enim super peccatores laqueos ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum & computrescent iumenta in stercore suo; nam gloria peccatoris stercus & vermis, & de stercore bouum lapidabitur piger.*

Quintò, tota regio ardet igne ad instar fornacis, sed igne tenebricoso, qui tantum lumi-

Psal. 10.

Ioel. 1.

1. Mach. 2.

Eccl. 22.

luminis obscuri prebet, quantum ad tormenta videnda, sociosque damnationis agnoscendos, sufficiat; igne acerrimo, qui solo contractu mentes licet ferreas, puncto temporis, liquefaciat. Docuit hoc ignis ille sulphureus, qui Pentapolim totam, hoc est, quinque regna breuissimo tempore absorbuit, & ille item ignis qui iussu Helix *Gen. 19.* Prophetæ duos quinquagenarios, cū quinquaginta suis militibus, dicto citius, interfecit. *4. Reg. 14.*

Sextò, horribilis est & continua tempestas: spiritus inquit procellarum: horrenda tonitrua à dæmonibus excitata, venti vehementes, atque sulphurei, qui calorem succendant, pluuiæ grandinum instar talenti, quibus miseri huius ciuitatis incolæ verberentur.

Septimò, cernes in illis locis diuersa distinctaque contubernia, in quibus eorundem scelerum participes, & affines vna inclusi, in perpetuum tenebuntur, non enim ibi cuique pro arbitrato, vtrò citioque vagari licebit, sed quoniam in hac terra plus satis ad animorum suorum voluptates explendas sunt grassati, ibi vt Christus loquitur, *Matt. 13.* in fasciculos colligati, eodem loco simul pœnas luent; hic superbi omnes, illic auari, alibi ebriosi, & ventris mancipia, alio item in loco libidinosi, alibi alij, suis quiq̃ue

Gg 1 locis,

locis, quæ præter communia totius inferni mala, peculiare habent, pro conditione delictorum afflictiones & pœnas; vt sicut scriptura dicit, *iuxta mensuram peccatorum, fit & plagarum modus*. Apud superbos cernetur admirabilis confusio, & deiectio; apud auaros, inopia; apud gulosos intolerabilis sitis & fames; in ditione pigrorum, labor sine vlla requie, atque ita de cæteris. Hæc est regionis inferorum geographica descriptio, ex literis sacris deducta, quam, si placet, vno delicto mortifero potes promereri. Sed *heu quis poterit habitare cum igne deuorante, aut cum ardoribus sempiternis*? Si carceris ciuilis squalorem ferre nequis, si vix horam vniam potes vno loco consistere, si animi & recreationis causa delectat patria exire, exterasque regiones visere, nec in domum tuam te includi poteris, quo animo feres tenebras, squalorem, fordes, fetorem, calorem, cruciatum inferni sempiternum?

Isa. 33.

Qui sunt habitantium in inferno contubernales ac socij?

Delectari soles multitudine ministrorum, suauitate sociorum, forma puellarum, amicorum numero, parasitorum turba. Iam hic apud inferos perpède obsecro, quos sis reperturus contubernales, quos amatores, quos fautores, quos assentatores, quos laudatores.

laudatores. Nullus erit ibi famulus tibi aut seruus, dominium enim quod in mundo habes, ad alium statim transibit. Tu potius mancipium eris diaboli miserrimum, cuius nutu sicut in voluptatibus perfruendis, ita in cruciatibus perferendis te gubernare in omnem æternitatem debebis. Nullus ibi pius aut bonus, nullus felix, nullus tui amans, nulla pulchritudo in quoquam, nihil iucundum, omnes scelesti, omnes infœlices, miseri, afflicti, omnes maledicti, calamitatum & miseriarum pleni, omnes denique capitali odio à te dissidentes. Ecce cum his socijs æuum tibi sempiternum traducendum erit; his dominis semper obtemperandum, ab his nunquam vel latum vnguem discedendum.

Quot se offerent ibidem personarum genera?

Tria. Primò Lucifer, dæmonum princeps, & Rex super omnes filios superbia, cuius deformitas, immanitas, atque malitia tanta est, ut eius præsentiam ferè non minus horreant dæmones, animæque damnatæ, quam Dei suauissimum vultum intueri desiderent. In scripturis varijs nominibus appellatur: à *Apoc 12.* fœditate & truculentia draco: à nocendi de *1. Pet. 5.* siderio Leo rugiens: à magnitudine ac potentia Behemot & Leuiathan hoc est balena;

Ff 3 Tu

Iob. 40. Tu igitur in medijs illis inferni incendijs, cogita instar montis altissimi monstrū (minus enim cogitare non debes, si vt Dominus prophetæ Iobo indicauit absorbeat fluuium, & non miretur) specie & figura draconis, squāmis candentibus horrible, ex cuius oculis flamma, ex naribus fumus, quasi ex feruente olla, & ex ore ignis horribus, longè lateque spargatur: cuius vires tanta sint, vt neminem metuat, tanta malitia, vt nemini parcat; tantum nocendi omnibus desiderium, vt nihil præter cruciatus, penas & tormenta cogitet. Huius præclaræ bestia dominatus tibi ferendus est in inferno, scilicet in hoc sæculo legibus & consilijs te iuuat obsecundare.

Qui post illum sequuntur?

Apoc. 9. Sunt deinde dæmones reliqui, minori quidem deformitate & malitia, sed eiusmodi tamē, vt aspectus eorum supra omnem modum terreat, atque affligat, vt & varijs similitudinibus, in sacris literis describuntur. Serpentis, locustarum, dentium leoninorum, caudarum scorpionum, equorum ferocium qui habeant leonum capita, ignemque fumum & sulphur euomant. Affirmant Bernardus & Cassianus, monachos quosdam ad aspectum dæmonis ita terrosos corruisse, vt multo tempore sensibus destituti iacue-

iacuerint, & præ metu ferè mortui fuerint. Si tam terribiles apparent in terra non sua, sed nostra, quales quæso se exhibebunt in terra sua?

Quod est illorum munus?

Torquere damnatos, quod ex naturæ, ingenijque subtilitate, longaque exercitatione accuratè nouerunt, & per malitiam odiumque hominum, diligentissimè præstant; non enim foris tantùm, vt carnifices nostri, tormenta adhibent, sed pro sua subtilitate, intima cordis viscera, membraque omnia penetrant, & excarnificant, sicut in hominibus obsessis non obscure videmus, neque in corpus solum sæuiunt, sed omnia ipsa penitus peruadunt, & durissimis cruciatibus implacabiliter afficiunt. Ecce hi domini tui, quibus sicut amplectendis voluptatibus uoluiisti auscultare, ita in suscipiendis tormentis cogaris obtemperare.

Quos in tertium ordinem conijcis?

Homines damnatos, à dæmonibus si animas spectas non multum differentes quorum *vultus*, vt ait Propheta, *redigentur in ollã*, *Ioel. 2.* pleni odio, malitia, blasphemijs. Si verò corpora intuearis nihil est fœdus, horribilius, detestabilius. Prophetæ eos stercoreibus cõ- *Psal. 82.* parant, ob incredibilem fætorem, & contē- *Soph. 1.*

Gg 4 ptum:

Isa. 5.

ptum: Facti sunt vt stercus terra: & corpora eorum sicut stercora: Et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum: Esaias his verbis damnatorum corpora describit: & egredientur (Sancti) & videbunt cadauera virorum, qui prauaricati sunt in me: vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur, & erunt vsque ad satietatem visionis omni carni: hoc est sancti, ad suam maiorem gloriam & consolationem intuebuntur de cœlis miseros illos, qui in inferno cruciantur, eorumque corpora videbunt continenter à vermibus corrodi, & perpetuis ignibus cruciari; tantæque fœditate & abominatione, vt nauseam & horrorem incutere & mouere possint spectantibus. Proinde quemadmodum in lauto conuiuio nausea est de stercoribus, hulceribus, semieso & putrefacto hominis fœtente cadauere, non dico verbis mentionem facere, sed vel mente sola cogitare. Ita dedignabuntur beati damnatorum meminisse. Horum miserorum, fœtidorum, calamitosorum, consuetudine fruêris in perpetuum. Si igitur pauperum, mendicorum, & pediculosorum hominum consortium refugis; si infirmos, miseros, & afflictos horres visere; si Chirurghi sectiones, carnificum torturas, miserorum vlcera & vulnera, non sine animi dolore & horrere vides; quoniam nimo eris apud hos miseros, quorum dolo-

tes,

res, cruciatus, miseriæ & calamitates omnem cogitationem superant?

Quas corporis pœnas sustinent damnati?

Damnatorum conditio & vita, status est malorum omnium aggregatione perfectus, in quo nihil est boni, nihil deest mali, nihil adest eorum quæ velles, nihil deest eorum quæ nolles: nullum membrum, nulla facultas aut potentia animæ, dolore & cruciatu vacua est.

Quid ita?

Desideras primò, cibum potumque, & vitæ sustentationem; hic fames est continua & ardentissima sitis, neque mica panis, neque guttula aquæ tota æternitate præbetur, et si forte cibus aut potus aliquis porrigitur; *ignis & sulphur* (ait Propheta) *pars calicis eorum.* Psal. 106.

Secundò, vestes quæris & ornatum corporis. Hic flamma indueris cum diuite Evangelico, vermibusque & putredine operieris, iuxta illud. *Putredo & vermes hereditabunt impium.* Luc. 16: Eccle. 19.

Tertiò, quæris amœnam & laxam habitationem. At sentina omnium sordium hic est, colluiesque omnium spurcitiarum, angusta singulorum loca, quippe qui manibus pedibusque, instar fasciculorum colligati, sese mutuo comprimant.

Gg 5

Quartò,

Quartò, ambis honores; sed hic summa confusio, tum ex nuditate, scèditate, iustis- que pœnis, quas magna ignominia sustinebis, tum ex memoria peccatorum tuorum, quæ tibi perpetuò ob oculos versabuntur, & cæteris luce clariora erunt, tum ex præfenti conditione tua, quod qui filius eras Dei factus sis abiectissimum demones mancipium,

*Si, quod absit, damnarer essent mihi demones
& alij damnati carni-
ficina?*

Ita profectò: Dæmones quidem, quod tibi cum viueres, ad peccandum fuerint aucthores, & nunc sint immanissimi tui, & crudelissimi tortores. Cæteri verò damnati, quod sine vlla commiseratione, te detestantur, te odio prosequantur, tibi pessimè vident. Qui verò tibi peccatorum causam attulerunt, vel quos ipse tu ad peccata induxisti, maiori in te exardescunt odio, conuiuique & maledictis insectabuntur: Pater filium execrabitur, quod eius locupletandi gratia, bona multa iniustè collegerit, quod inani offensionis metu peccantem non correxerit, quod malo exemplo ad peccandum præiuerit, filius contra cum parente expostulabit, summa animi indignatione, de nimia indulgentia, de scandalis, de mala institutione, &c. cuiusmodi colloquijs, odio, ma-

ledicentia, furoreque plenis, infernus tota
 aternitate personabit. Ista quaso perpende,
 dū vtiliter licet, quando alicui quacunq; ra-
 tione ad peccandū offers occasionē. Prophe-
 ta. Naū de talibus sic habet. *Sicut spina se inui-* Naum. 13
cem complectuntur; Sic conuiuium eorum pariter
potantium, hoc est, qui iucundi fuerunt in
poculis, & conuiuijs socij, qui ad æquales
haustus vel coegerunt, vel inuitarunt, qui
mutuas aures obscœnis leporibus & detra-
ctionibus oblectauerunt, nunc simul colli-
gati ad instar spinarum, se mutuo pungent,
carnesque mutuas vorabunt, & dilacera-
bunt.

Delectari soleo honesta, facili & grata occupatio-
ne, que nam sunt in inferno occupa-
tiones?

Heu nimium onerosæ & miserabiles; ni-
 hil videlicet agere posse, sed in omnibus vi-
 ribus, atq; membris pati debere, & talia pa-
 ti, qualia nec oculus vidit, nec auris audiuit,
 nec in cor hominis ascenderunt; & ita pati
 vt singuli dolores acutè percipiantur, & mi-
 norum sensus (quod apud nos fieri solet) à
 maioribus non impediatur.

An pœnæ omnes æqualiter cruciant?

Sunt quidem inferorum pœnæ singulæ,
 supra

supra quam dici potest acerbæ, sed grauiorū peccatorum, pœnæ sunt grauiores, leuiorū leuiores: nam si leues transgressiones & venialia peccata hominum piorum purgatorijs ignibus expiantur, dubium non est, quin eorundem ratio sit habenda in hominibus, æternis pœnis apud inferos adiudicatis; non enim est iustitię consentaneum, vt propter verbum otiosum, risum inanem, distractionem voluntariam in oratione admissam, aliaque id genus leuiora, repetantur pœnæ ab hominibus iustis, & eadem impunita relinquuntur in peccatoribus. Igitur, vbi illis qui non modo innumerabilia venialia, nullo discrimine continenter admittunt, sed multis etiam mortalibus peccatis quotidie vitam suam contaminant. Quo pacto ferent quæso dolores illos, & cruciatus acerbissimos quibus singula peccata macerantur? Quò se in tanta tormentorum varietate & acerbitate vertent? Quomodo viuent in pœnis magnitudine grauissimis, numero infinitis, duratione æternis?

Quæ pœna tactum manet?

Id vel hinc collige. Cum quis vno membro, in hac vita laborat, chiragra in manibus, podagra in pedibus, cholica in ventre, dolore dentium, calculo quæ singula acutissimis doloribus hominem afficiunt: vix

ferre

ferre potest acerbitatem. Si idem omnibus his morbis simul grauissimè conflictetur, res erit pœnè intollerabilis; tametsi non desint colloquia amicorum, commoditas lecti, aliaq; vitæ solatia. In inferno autem, vbi nulla pars, vel membrum à tortura vacabit, vbi nulla vnquam consolatio, vbi pro lecto stratum candens, pro aëre refrigerante ignis & fætor suffocans, pro amicorum solatio irrisiones, contumeliæ, maledicta. Quid facies miser?

Quis oculorum cruciatus?

Oculi isti tui qui modò curiosè huc illuc vagantur, formis mulierum scèdè delectantur, nutu alios ad peccatum illiciunt, nunquam vel dolore peccatorum, vel recollectione passionis dominicæ lachrymas emittunt. Hi tunc præter horridas ignitasque tenebras, præter dæmonum terribiles formas, præter misérias & calamitates extremas, nihil adspicient in æternum frustra & inaniter collachrymantes.

Habebunt & suam crucem aures?

Aures istæ quæ nunc lasciuis cantilenis, obscenis colloquijs, inanibus sermonibus, nugis, detractionibus patent, tunc nullam in æternum musicam, nihil quod delectet audient, sed horribilibus dæmonum, totque mil-

millium damnatorum clamoribus, eiulationibus, blasphemijs, maledictis, verberibus, tormentis complebuntur. Nihil præter miserum vā vē illic resonabit. Cogita decem millia hominum vno loco contineri, omnis ad cœlos vocem tollere, miserabiliterque eiulari. Quis ferat hunc eiulatum? Hic erit cantus matutinus & vespertinus, nocturnusque & diurnus, quo nunquam vacuæ erunt aures tuæ.

Recensē odoratus carnificinam?

Nares tuæ suauitatibus odorum nunquam affuetæ, fœtores haurient sulphuris & fœdium totius mundi collectarum. Cogita te viuum aperto ore, naribusque ad motus alligatum humano cadaveri putido, grauemque odorem illum percipere debere, vel in cloacâ recentibus humanis excrementis plena, ad medium vsque ventrem constitutum (quod sanctos Africanos martyres passos fuisse scribit victor) emergere non posse. Grauioribus sunt fœtores inferni, & grauior odor damnatorum corporum, quibus tu coniunctus in omnem æternitatem adhaerebis.

Quod oris supplicium?

Os verò quod & sermone & crapula, ebrietateque peccauit: pro dulcibus elcicis; fa-

me torquebitur, aut absinthio cibabitur atque potabitur, pro garrulitate, iuramentis, conuitijs, adulationibus, cæterisque sermonis peccatis, edet clamores continuos, miseriaque suas ingenti rugitu deplorabit.

Quid corpus totum patietur?

Quantum quantum est, acerbissimè affligetur. Tactus enim de quo antea non nihil dictum, per singula corporis membra diffusus est. Et hic ut variâs habuit in vita voluptates, nihilque duri aut molesti, pro Christi nomine, suisque peccatis sufferre voluit, ita grauius præ cæteris sensibus, varijsque modis excrucietur, igne intolerabili foris & intus ardente. (*Pones eos* (ait propheta) *ut cli-* *Psal. 20.*
banum ignis in tempore vultus tui) frigore vehementissimo, verberibus, ossium, membrorumque; confectione; nã *malleos percutiētes paratos esse corporibus peccatorum* testatur scriptura. Dæmones ipsi corpora penetrâtes, grauius *Proverb.*
affligent. Si enim pulex vnus in auribus ^{19.} molestus est, si guttula liquoris catharrosi intollerabilem gignit in dente dolorem, & aliquid purulentæ calcis chiragram; modicum etiam venti in intestinis inclusi choliam, & denique exiguus lapillus cruciatus calculi; quem non adferent dolorem dæmones igniti, per singula membra discurrentes, & intus forisque debachantes? Hæ
igitur

gitur futuræ sunt corporis occupationes cōtinuæ, clamor, fletus & stridor dentiū: Hic sensuum oblectationes perpetuæ, quibus sensibus carere fatius foret, quam frui. Corpus hic doloribus fractum & contritum, præ infirmitate vix membra mouebit, & quod uiuentibus in difficili morbo vsu venit, planè iacebit atque languabit.

Habebit & anima suas penas?

Anima siue à corpore separata, siue post resurrectionem corpori coniuncta, præter vehementissimos ignis cruciatus, singulares quosdam ac proprios dolores habebit, quibus grauissimè afficietur.

Quos nam quæso dolores?

Animæ in primis proprium est scire, & omnis homo cum natura sua scire desideret, valde rerum variarum cognitione delectatur. *Apud inferos autem (inquit sapiens) ne opus nec ratio, nec scientia erunt.* Itaque phantasia animæ sensus interior cuius munus est cogitare, nihil iucundum aut lætum tractabit, cogitationes omnes in tormentorum immanitate, quæ iam inferuntur, & futurorum expectatione versabuntur, ex qua re intolerabilis dolor nascetur & metus. Memoria repetet anteactam vitam honores, delicias, fœlicitatem, quibus omnibus in

posterum carendū erit. Heu (inquiet) quantitas, in quantam versa est miseriam: abundabam opibus, honoribus, fauore, nūc opprobria, contemptus, afflictus: Transierunt bona omnia nunquam reditura, obuersantur etiam ob oculos peccata sed longa alia imagine, quam dum delectabant, fœtor eorum & quicquid putendum habuerunt, cum horrore pudoreque cogitabitur.

Enarra afflictiones intellectus?

Intellectus vt sublimior animi potentia grauissimè torquebitur. Considerabit enim, Primò, quæ quantaque bona amiserit; gloriam beatorum, regnum cœlorum, conspectum iucundissimum, & possessionem felicissimam Dei, videbit eò iam peruenisse socios suos multos, in scholis condiscipulos, aut contubernales; se verò in perpetuum ijs omnibus priuari.

Secundò, quæ mala nunc habeat, quas pœnas, quos cruciatus.

Tertiò, quibus operibus sit beatitudine exclusus, & æternis incendijs adiudicatus, nempe peccatis, quæ & naturæ aduersantur, & plus molestiæ habent quam voluptatis, & tantæ sunt fœditatis, vt is etiam qui peccatis abundat, peccatorum suorum nomine vocari nolit, nemo superbus, nemo avarus, nemo adulter vult appellari.

Hh Quar-

Quartò, quanta facilitate hæc mala evadere licuisset, & bona adipisci.

Quintò, iam seram esse pœnitentiam, januam cœli clausam, nunquam sibi aperendam; merita Christi nunquam cõmunicanda, inferni claustra nunquam referenda.

Sera pœnitentia quale tormentum?

*Vermis cõ-
sciencia.*

Diuina scriptura vocat ipsam vermem, qui conscientiam perpetuò rodet, & sine vlla vtilitate præterita obijciet, quem toties monentem audire noluiisti, & ne stimulos eius persentisceres, cõtinuis peccatis oppressisti; qui tecum quodammodo in hac sententiam aget. Nonne hæc tibi futura prædixi, dum viueres, & vitia deponere, & expiari liberum erat; priuatus es æterna beatitudine, priuatus & meritis & sanguine Christi, frustra tibi Christus mortuus est, frustra tibi sanguinem suum fudit, frustra tot labores, doloresque tui causa suscepit. Eras filius Dei, regeneratus in baptismo, debebatur tibi æterna hæreditas, inexplicabilis illa gloria, adeoque sedes ipsa & thronus Christi. Viden socios hos & illos iam gloriosos; hi patris aliquando tecum erant conditionis, nunc in gloriam admissi, tu exclusus & instar canis eicctus, atque ad has intolerabiles æternasque pœnas detrusus; vbi quocunque oculorum aciem conuertis, ni-

hil præter dolores & cruciatus vides: si cœ-
lum intueris auertit à te indignabūdus vul-
tum suum CHRISTVS, irident sancti, & socij
olim tui abominantur: si ad læuam, si dexte-
ram te conuertas, nihil præter tormenta &
horrificas dæmonum formas, occurrit. Nul-
lus tui miseretur, nemo præbet auxilium,
nullus solatur, quia iustè pateris, & in-
iuriam tibi nullam fieri tu ipsi tibi consci-
us es.

Et quibus quæso modis has tantas poenas
mercatus es, tantorumque honorum iactu-
ram fecisti? libidinibus, auaritia, ebrietate,
alijsque id genus flagitijs, & qualia erant il-
la, multum laboris insumebas, parum re-
portabas voluptatis, torquebat conscientia,
maiores indignabantur, vicini socijque de-
testabantur, contemptui eras alijs. *Verè am-
bulasti vias difficiles & viam Domini ignorasti.*
Contra verò socij isti tui, qui nunc compu-
tantur inter filios Dei, & inter sanctos fors
illorum est, qui tibi videbantur insani, stulti
& miseri, pacata lætaque conscientia, exiguo
labore, hanc immortalem sibi gloriam pe-
pererunt. Dilecti socijs chari parentibus &
superioribus, venerationi & ornamento ci-
uibus, vitam duxerunt honestam, tranquil-
lam, & non iniucundam, Væ tibi misero &
terque quaterque miserrimo, non tamen
miserabili.

Cur non eandem cum illis viam es ingressus, an quod illi potuerunt, tu non potuiffes? Non tibi similiter præsto gratia Dei fuit? Quid magnum à te expostulabatur ad salutem? Confitenda erant & deflenda deferendaque peccata. Quid magnum; aderat sacerdos vice Christi peccatorum condonationem offerens; hortabatur concionator, superiores socijque monebant, conscientia stimulat; & quid magnum erat confiteri? Hoc est vni soli; homini, & quidem peccatori, qui misereri iussus erat, peccata tua & operire, quæ nunc toti mundo sunt manifesta, pudebat tunc coram vno; at quis pudor nunc coram tot millibus; metuebas iniuste acquisitæ pecuniæ restitutionem, ne inopia premereris; nunc autem quæ sunt diuitiæ? vermes, ignis, tormenta: Terrenas illas opes alij possident, pigebat nunc voluptates deserere, sed nunc te ipsa deserunt, horrent infernum deliciæ, hic præter tormenta, torturas & misérias, nihil. Tu voluptates deserere noluiſti: sed ecce, voluptates te ad gehennam proficiscentem deseruerunt. Quid enim nunc profunt honores, quid opes, quid deliciæ? Quid commodi nunc habes ex omnibus quæ tanto studio parasti? Quorum gratia Deum neglexiſti, & miseræ animæ tuæ salutem proieciſti; voluptas perijt, pœna manet. O miserum te qui,

cum

cum posses, ista non præcogitasti, qui pias admonitiones maiorum spreuisti, internasque Spiritus Sancti suggestiones oppressisti, væ tibi & væ æternum.

His rationibus intellectis quid fiet?

Voluntas in rabiem & furorem versa, maledicet diei in quo natus est homo, & nocti, in qua conceptus est in vtero matris, cumq; æternas ineuitabilesq; pœnas considerabit, quas ipse sibi solus creauit, in se ipse fremet, frendetque miser homo, & in Deum auctorem, qui se finxit, blasphemias euomet. *Videbit enim peccator & irascetur, dentibus suis fremet Psal. 118. & tabescet.* O miserum me (inquiet) ideone natus sum? Quantò satius fuisset nunquam vidisse hanc lucem? Utinam vel modo mihi detur, in nihilum redigi, quantò sceliciores me sunt bestia & iumenta, quorum anima vna cum corpore extinguitur: iam enim perire cupio, & non conceditur, mors à me fugit, & tamen sine morte, mortem morior sempiternam.

Inferni cruciatus quam diu tolerandi?

In hac mortali vita quidquid diuturnum est, molestum est, & grate; Et si grata est quies; tamen si sanè duos annos in molli lecto continenter cubandum esset, nō ferres tam diuturnæ quietis laborem. Quod si verò su-

beunda essent vnus anni graues & continua pœne calculi, contractiones ossium, aurium aduersiones, nonne quiduis pro dolorum illorum depulsione offerres? At nunc considera gehennę pœnas grauissimas, cū quibus comparatum nihil graue est aut durū, quid hic mundus in durissimis ponit, ignis, membrorum contusio, feruens oleum, crucces, scorpiones, equulei, & quidquid acerbissimum dici cogitarique potest, etiamsi 100. annis omnia simul toleranda forent, vnus diei gehennam non adæquarent.

Proinde sicut prudenter is sibi consult, qui istius mundi pœnitentia, inferni pœnas redimit; ita imprudentissimus videtur, qui impura leuique voluptate captus, his cruciatibus se, tametsi breues futuri essent, addicit. Quis enim adeo demens est, vt triū dierum equuleum, vnus horę libidine emat? Cruciatu inferni non tempore, sed æternitate, non anno, sed æuo mensurantur.

Heu æternitas, æternitas, quam diuturnas, quam grauis, quam vicina, quam parum tamen à plerisque curaris? omne momentum in pœnis est annus, quid erit æternitas in tormentis inferni; Heu quanta Dei iustitia, quanta in peccatores seueritas? Quis vquam vel grauissimum flagitiū, biennij supplicio puniuit? plurimum triduo aut quadriduo pœnæ huius vitæ terminantur, sed

Deus

Deus qui solus magnitudinem peccati suo momento æstimat & ponderat, tota æternitate pœnas exigit à peccatoribus. Heu miser quomodo in hac calamitosa æternitate perdurabis? Si tot anni in cruciatibus ponerentur, quot peccata admisisti; aut si hoc parum, quot saltem horis aut quadrantibus vixisti; vel si nec hoc satis est, quot sunt stellæ cœli, & maris arenæ, tolerabile videretur iudiciũ: At verò hoc numero annorum nõ contenta iustitia Dei, æternitatem pœnaram exigit, quæ æternitas, quantumcunque temporis demas, nihil minuitur. Si auferas tot millia annorum, quot sunt in vniuersa terra minutissimæ arenæ; si tot myriades annorũ, quot guttæ numerantur in Oceano, quot folia arborum omnium atque herbarum, quot gramina camporum, adhuc sibi constabit æternitas, adhuc nihil de duratione suppliciorum detractum erit: peccatum mortale inferni ignibus ardet quidem semper, sed nunquam excoquitur, punitur sed non expiatur. Deus ipse quamdiu Deus erit, peccatorem torquebit, neque prius liberabitur peccator à pœnis, quam Deus omnipotens & sempiternus definat esse Deus.

Minuitur ne doloris sensus pœnarum diuturnitate?

Corpus peccatoris damnati non indurescit, neque callo obducitur; proinde neque

Hh 4 pœnz

pœnæ ipsæ mollescunt, sed quam graues tibi
 ipso in gehennam ingressu fuerint visa tales
 tibi per omnem æternitatem videbuntur;
 æquè moleste & intollerabiles; nisi forte cul-
 pa tua augeantur. Hanc dirissimam æterni-
 tatem cur non expendis? Eiusque metu vi-
 tam tuam melius instituis? An forte quia so-
 lum præsens tempus æstimas, futura tanquã
 absentia, & longe posita nunquam aduen-
 tura putas? Futura certè aliquando præsen-
 tia sunt, & nisi quandoque adessent, futura
 non dicerentur. Qui ante annos 100. tua æ-
 tate & conditione vixerunt, illis non aliter
 æternitas futura fuit, atque tibi futura præ-
 dicitur; præterierunt illi, migrarunt ex hoc
 sæculo, & nunc præsentem habent æternita-
 tem, quam expectabant. Sicut igitur hodie-
 nus dies superiori anno futurus erat, & nunc
 non futurus est sed præsens; ita æternitas illa
 gehennæ, quam procul abesse existimas, ali-
 quando te assequetur, præsensque aderit, &
 non sicut tempus omne quantumuis lon-
 gissimum aliquando præteribit, sed semel
 præsens factum, in æternum præsens mane-
 bit. Hæc tu charissimè, obsecro etiam atque
 etiam cum animo tuo cõsidera, & illam lon-
 ge terribilissimam suppliciorum æternitatis,
 quam nulla oratio satis potest enarrare,
 exiguo labore & pœnitentia deuita.